

de groene ruimte

Quickscan plangebied
Waterweg 8, Beemte Broekland

de groene ruimte

Quicksan plangebied Waterweg 8, Beemte Broekland

Colofon

Titel	Quicksan plangebied Waterweg 8, Beemte Broekland
Projectnummer	I2392
Opdrachtgever	HCB Vastgoed BV Laageinderweg 14 3774 TD KOOTWIJKERBROEK
Datum	20 december 2012
Status rapport	definitief
Bestand	I2392 eind.wpd
Opdrachtnemer	De Groene Ruimte BV Postbus 400 6700 AK Wageningen tel. 0317-423969 fax 0317-418758 dgr@dgr.nl www.dgr.nl
Handtekening voor akkoord directie	Naam : ir. P.A.F.M. Reijbroek Handtekening:
Auteursrecht	De auteursrechten van dit rapport rusten bij zowel opdrachtgever als opdrachtnemer, tenzij schriftelijk anders is/wordt overeengekomen. Alleen degenen bij wie het auteursrecht rust zijn gerechtigd het rapport voor eigen gebruik te vermenigvuldigen, te verspreiden of toe te passen, alsook om het ter informatie aan derden openbaar te maken tegen onderling (= zij bij wie het auteursrecht rust) overeengekomen voorwaarden (kosten, citeren, gebruiken, wijzigen etc).
Aansprakelijkheid	Raadpleging van en eventuele verdere handelingen met/op basis van het door De Groene Ruimte BV geleverde product vallen buiten elke verantwoordelijkheid van opdrachtgever en/of De Groene Ruimte BV.

INHOUD

1. INLEIDING	3
2. WERKWIJZE EN UITVOERING	5
3. BESCHRIJVING PLANGEBIED EN INGREEP	7
4. RESULTATEN	11
5. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	17
BRONNEN	19

BIJLAGEN

Bijlage I. Samenvatting verplichtingen vanuit de Flora- en faunawet (FF-wet)

I. INLEIDING

In opdracht van HCB Vastgoed BV te Kootwijkerbroek heeft De Groene Ruimte BV in oktober 2012 een ecologische quickscan ingevolge de Flora- en faunawet (FF-wet) uitgevoerd voor het plangebied Waterweg 8 te Beemte Broekland.

Het plangebied betreft een perceel met agrarische bebouwing. Het plangebied ligt in een kleinschalig agrarisch landschap ten noordoosten van de bebouwde kom van Apeldoorn en ten oosten van de snelweg A50. Het onderzoeksgebied (= plangebied) is naar schatting 0,6 ha groot.

De ingreep betreft de volledige herinrichting van het plangebied en is in het kader van de FF-wet aan te duiden als een 'ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

In deze rapportage zijn de resultaten verwoord van de ecologische quickscan van het plangebied. In het kader van de quickscan zijn een beknopt bronnenonderzoek en een veldonderzoek uitgevoerd. Van het plangebied is een situatiebeschrijving opgenomen. Daarnaast zijn -per soortengroep- de aangetroffen en de zeer waarschijnlijk aanwezige, beschermde soorten aangegeven. Indien bronnenonderzoek en veldonderzoek onvoldoende informatie of zekerheid hebben opgeleverd, waardoor nader (veld)onderzoek is vereist, is dat bij de soortengroep aangegeven. Van niet genoemde streng beschermde soorten kan de aanwezigheid worden uitgesloten.

Er heeft geen andere toetsing plaatsgevonden dan aan de vereisten vanuit de FF-wet.

2. WERKWIJZE EN UITVOERING

Ter voorbereiding op het veldbezoek is voor het plangebied een aantal bronnen (internetsites, verspreidingsatlassen en andere relevante bronnen) geraadpleegd, om een indruk te krijgen van de mogelijke natuurwaarden van (de omgeving van) het plangebied.

Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden op 11 oktober 2012 tussen 11.30u en 15.15u. Het was een zonnige dag, de windkracht was 2 en de temperatuur was ca. 12 °C. Het veldbezoek is uitgevoerd door een ervaren veldecoloog¹⁾ van De Groene Ruimte. Daarbij zijn alle (sporen van) beschermde soorten genoteerd. Er is gekeken naar de geschiktheid van het plangebied voor beschermde soorten²⁾.

- Tijdens het veldonderzoek is alle bebouwing onderzocht op plekken die door fauna, bijvoorbeeld vleermuizen en Steenmarter, gebruikt zouden kunnen worden als winter- of zomerverblijfplaats. Tevens is gekeken naar openingen die toegang kunnen geven tot de spouwruimten van muren en de aanwezigheid van toegankelijke isolatieruimten (bijvoorbeeld tussen dak en dakbeschot).
- Alle bebouwing en de aanwezige groenvoorzieningen in het plangebied zijn onderzocht op de mogelijke aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten. Deze kunnen zich zowel in bebouwing (bijvoorbeeld onder pannen of achter gevelbetimmering) als in bomen (nesten of holtes) bevinden.

Ook andere bijzondere waarnemingen zijn genoteerd en er zijn foto's gemaakt. Er is gericht gezocht naar (sporen van) beschermde soorten, maar er zijn geen gerichte inventarisaties (met vallen of dergelijke) naar bepaalde soorten(groepen) uitgevoerd.

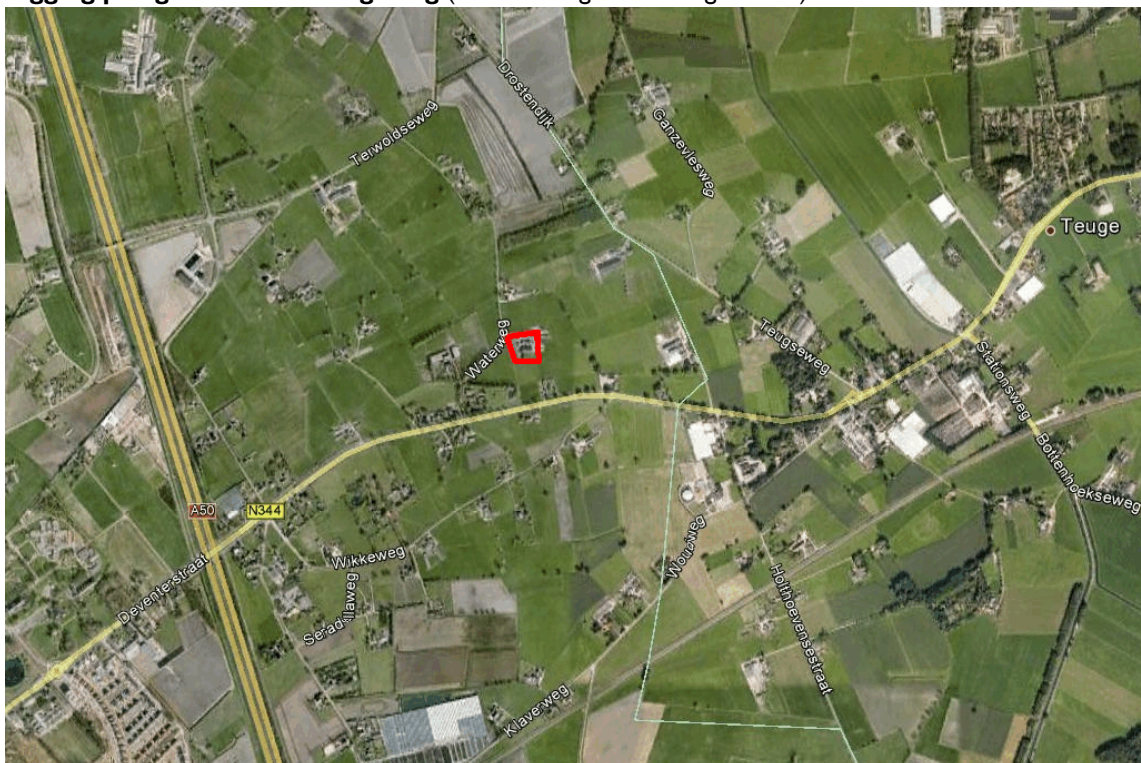
In de rapportage zijn ter illustratie en toelichting enkele foto's³⁾ opgenomen, opdat een zo compleet mogelijk (ecologisch) beeld wordt verkregen van het plangebied. Uiteraard zijn de wettelijk beschermde soorten apart vermeld en is aangegeven welke consequenties dit heeft voor de verdere procedure bij de herinrichting van het plangebied.

¹⁾ dhr. ir. R. Noordhuis

²⁾ De meeste planten- en diersoorten zijn niet jaarrond vindbaar in het veld. Door het plangebied ook op mogelijke geschiktheid voor beschermde soorten te beoordelen, wordt een beeld verkregen van de mogelijkheid of waarschijnlijkheid dat deze soorten voorkomen. Om een maximale zekerheid over het al dan niet voorkomen te verkrijgen zijn in het algemeen gerichte inventarisaties in de daarvoor geschikte seizoenen noodzakelijk.

³⁾ Alle in deze rapportage opgenomen foto's zijn gemaakt tijdens het veldbezoek, tenzij anders is aangegeven.

Ligging plangebied in z'n omgeving (bron ondergrond: Google Earth)

Plangebied met woonhuis (1), varkensschuur (2), kapschuur (3), melkveestal (4), fietsenhok (5) en kippenhok (6) (bron ondergrond: Google Earth)

3. BESCHRIJVING PLANGEBIED EN INGREEP

Ligging en omgeving

Het plangebied ligt ten noordoosten van de bebouwde kom van Apeldoorn en ten westen van het dorp Teuge; 150 meter ten noorden van de Deventerweg (N344). Het plangebied is gelegen in een kleinschalig agrarisch gebied op de overgang van de Veluwe naar de beekdalen in het oosten. Het ligt op de overgang van droog naar vochtig terrein. Hier zijn nog restanten van het zogenaamde kampenlandschap aanwezig (Taken adviseurs en ingenieurs, 2011). Ten westen van het plangebied ligt een manege en ten zuiden, oosten en noorden van het plangebied wisselen maïsakkers en weilanden elkaar af. De omgeving van het plangebied kent weinig bos. Wel zijn houtwallen aanwezig en 230 meter ten noorden van het plangebied ligt een bosstrook met loofhout. De omgeving kenmerkt zich door een relatief hoge dichtheid aan boerenerven en kleine bedrijven.

In de wijde omgeving is geen Natura 2000-gebied aanwezig en het plangebied vormt geen onderdeel van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur.

Plangebied nabij de oprit

Het erf vanaf het oosten gezien met van links naar rechts waterbassin, melkveestal, kapschuur en varkensschuur

Woonhuis vanuit het westen gezien met op de voorgrond de verwilderde volkstuin en op de achtergrond de melkveestal

Het plangebied

Het plangebied bestaat uit een agrarisch erf dat ten tijde van het veldbezoek niet meer bewoond en in gebruik was.

Op het erf staan een woonhuis, drie bedrijfsgebouwen, een fietsenschuur en een kippenhok. Een restant van een afgebroken stal is bij de oprit van het terrein aanwezig. Onder de restanten is een gierkelder aanwezig. Ongeveer een kwart van het plangebied bestaat uit betonnen verhardingen. Ten oosten van de bedrijfsgebouwen is recentelijk een groot waterbassin aangebracht. Het waterbassin is gevuld met water.

Het zuidwestelijke deel van het terrein is onverhard (ongeveer een vijfde van de totale oppervlakte van het plangebied). Het terrein is verwilderd en er zijn kadavers aanwezig van vogels. Het is in het verleden in gebruik geweest als volkstuin en uitloopgebied voor gevogelte (kippen, eenden en mogelijk ganzen). Ten westen van de melkveestal staat een coniferenhaag en rond het huis staan enkele naaldbomen. Ten zuiden van de oprijlaan is een hoogstamboomgaard aanwezig.

Nabij het woonhuis (ten zuiden van het fietsenhok) is een kleine vijver met goudvissen aanwezig. Ook bij de volkstuin is een kleine vijver aanwezig. Vanaf het erf loopt een smalle sloot in oostelijke richting.

De volgende bebouwing valt te onderscheiden.

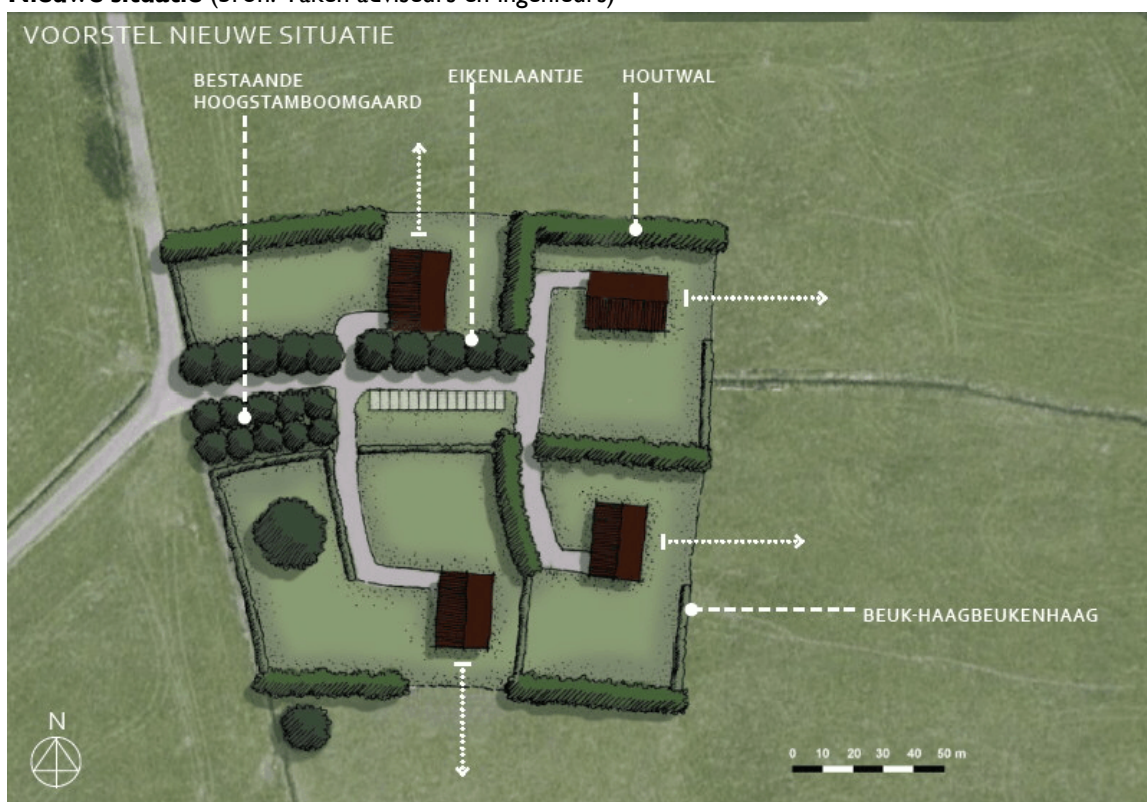
- 1) Het woonhuis.
Het woonhuis is gebouwd eind jaren zeventig of begin jaren tachtig van de vorige eeuw. Het dak is bedekt met pannen en onder de pannen is vogelschroot aangebracht. Het huis is sinds enige tijd onbewoond.
- 2) Een varkensschuur.
Op het noordelijk deel van het erf staat een grote schuur die voornamelijk als varkensschuur heeft gediend.
- 3) Een kapschuur.
De kapschuur is waarschijnlijk het oudste grote gebouw op het erf. De kapschuur is met een tussengedeelte met de melkveestal verbonden. De gevels van de kapschuur bestaan uit baksteen en aan de westelijke zijde metalen platen. Het dak bestaat uit golfplaten. Een gedeelte van de kapschuur heeft een hooizolder.
- 4) Een melkveestal.
Deze stal is in gebruik geweest als loopstal voor melkvee. Er is ook een melkhok aanwezig. De melkveestal bestaat uit bakstenen muren met spouwruimtes. Deze zijn gedeeltelijk afgewerkt met metalen platen. Het dak bestaat uit golfplaten.
- 5) Een fietsenhok.
Het fietsenhok staat ten zuidwesten van de melkveestal. De gevels zijn van hout en het dak bestaat uit golfplaten.
- 6) Een kippenhok.
Een kippenhok voor een klein aantal kippen staat ten westen van de kapschuur. De gevels zijn van hout en het dak bestaat uit golfplaten. Er is geen dakbeschot aanwezig.

De ingreep

De ingreep betreft de volledige herinrichting van het plangebied. Hierbij worden alle gebouwen gesloopt en (vrijwel) alle groenstructuren en verhardingen verwijderd. Mogelijk blijft de hoogstamboomgaard behouden. Er worden vier woningen gebouwd en deze worden landschappelijk ingepast door middel van hagen, houtwallen en bomen (zie onderstaande tekening).

De ingreep is in het kader van de FF-wet aan te duiden als een 'ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

Nieuwe situatie (bron: Taken adviseurs en ingenieurs)

4. RESULTATEN

Flora

Aandachtspunten Flora- en faunawet				
Plantensoort	tabel 2	tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
<geen>				

Tijdens het veldbezoek zijn geen streng beschermde plantensoorten of Rode-Lijstsoorten aangetroffen; gezien de huidige inrichting en het recente gebruik van het terrein worden deze ook niet verwacht. Er is gericht gezocht naar streng beschermde muurflora, maar deze is niet aangetroffen.

De aanwezigheid van de licht beschermde Brede wespenorchis en Gewone vogelmelk (beide FF-wet tabel I) is niet op voorhand uit te sluiten.

Effectenanalyse flora

Door de ingreep worden geen streng beschermde⁴⁾ plantensoorten verstoord. Wel wordt de groeiplaats van de mogelijk aanwezige licht beschermde soorten verstoord. De soorten vallen onder de algemeen vrijgestelde soorten bij ruimtelijke ingrepen en ontwikkelingen. In de toekomstige situatie ontstaan geschikte groeiplaatsen voor deze soorten.

Zoogdieren

Aandachtspunten Flora- en faunawet				
Soort of soortengroep	tabel 2	tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
Gewone dwergvleermuis		?		Aan-/afwezigheid en functies plangebied vaststellen middels nader onderzoek
Laatvlieger		?		
Ruige dwergvleermuis		?		
Gew. grootoorvleermuis		?		
Steenmarter	x			

⁴⁾ Met streng beschermde soorten wordt bedoeld: soorten die zijn vermeld op tabel 2 en tabel 3 van de AMvB art. 75 FF-wet.

Vleermuizen

Uit het bronnenonderzoek is naar voren gekomen dat in (de omgeving van) het plangebied Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Kleine dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Watervleermuis en Franjestaart voorkomen (bron Zoogdieratlas.nl).

In het woonhuis, de melkveestal, de kapschuur en eventueel de varkensstal zijn mogelijkheden voor zomerverblijf- en paarplaatsen van vleermuizen aanwezig. In de gevels van het woonhuis zijn geen open stootvoegen aangetroffen en er zijn geen toegangsmogelijkheden tot de zolder. Wel zijn er mogelijkheden voor vleermuizen in het dak en in en rond de dakkapellen. De melkveestal heeft vooral mogelijkheden achter daklijsten. In de kapschuur zijn kieren tussen het dak en de stenen muren aanwezig die voor vleermuizen waarschijnlijk geschikt zijn. De varkensschuur zou geschikt kunnen zijn achter de daklijsten.

Er zijn weinig mogelijkheden voor winterverblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied. Het woonhuis heeft in de spouwruimte (deze zijn toegankelijk via het dak) een mogelijkheid voor een winterverblijfplaats, maar het huis wordt naar verwachting niet verwarmd, waardoor het minder geschikt is als winterverblijfplaats.

Er zijn geen mogelijkheden voor vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in het kippenhok en het fietsenhok.

De mogelijkheden voor vaste verblijfplaatsen in het plangebied zijn geschikt voor met name Gewone dwergvleermuis. Daarnaast kunnen ook Laatvlieger, Ruige dwergvleermuis en Gewone grootoorvleermuis aanwezig zijn.

In het plangebied is geen geschikt biotoop aanwezig voor Kleine dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Watervleermuis en Franjestaart. De aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van deze soorten wordt daarom niet verwacht.

Overige streng beschermde zoogdiersoorten

Uit het bronnenonderzoek is naar voren gekomen, dat in (de omgeving van) het plangebied Steenmarter, Das, Eekhoorn, Boomarter en Waterspitsmuis voorkomen.

Er zijn sporen van Steenmarter aangetroffen in het plangebied. Er is op de oprijlaan een uitwerpsel van de Steenmarter aangetroffen. Verder zijn op het erf op twee plaatsen pootafdrukken van marterachtigen aangetroffen. Het is aannemelijk dat deze sporen afkomstig zijn van de Steenmarter. De sporen wijzen op regelmatig bezoek door de soort. Het plangebied maakt onderdeel uit van het foerageergebied van Steenmarter, maar vormt geen essentieel onderdeel van het leefgebied. Er is nauwkeurig gezocht naar vaste verblijfplaatsen van de soort. Hoewel deze niet zijn aangetroffen, kan de aanwezigheid ervan niet worden uitgesloten. Vaste verblijfplaatsen van Steenmarter kunnen aanwezig zijn in het dak van het woonhuis en in de schuren.

Van de Das zijn waarschijnlijke graafputjes aangetroffen. De Das komt in de omgeving voor en gebruikt het plangebied als voedselgebied. Het plangebied vormt geen essentieel onderdeel van het voedselgebied. Er is gericht gezocht naar vaste verblijfplaatsen van de soort. Deze zijn niet aangetroffen en worden daarom uitgesloten.

In het plangebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van Eekhoorn aangetroffen en deze worden ook niet verwacht door het ontbreken van het geschikte biotoop. Ook vormt het plangebied

geen onderdeel van het foerageergebied van Eekhoorn door het ontbreken van belangrijke voedselbomen (bijvoorbeeld walnoot).

Er is geen geschikt biotoop voor Boommarter aanwezig in (de directe omgeving van) het plangebied. Wel kunnen zwervende dieren het plangebied aandoen. Een vaste verblijfplaats van deze soort wordt uitgesloten.

De Waterspitsmuis wordt niet in het plangebied verwacht door het ontbreken van het geschikte biotoop.

Licht beschermde zoogdiersoorten

Van de volgende licht beschermde zoogdiersoorten zijn sporen aangetroffen: Haas, Veldmuis, Bosmuis en Egel. Daarnaast worden Huisspitsmuis, Gewone bosspitsmuis, Mol, Konijn en Vos verwacht.

Effectenanalyse zoogdieren

In het plangebied zijn waarschijnlijk vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Door de voorgenomen ingreep zullen deze verblijfplaatsen verdwijnen. Om de functionaliteit van het plangebied voor vleermuizen vast te stellen, is nader onderzoek in het daarvoor geschikte seizoen noodzakelijk.

De Steenmarter komt voor in het plangebied. Het betreft in elk geval (een deel van) een voedselgebied. Een vaste verblijfplaats is niet aangetroffen, maar kan niet worden uitgesloten. Nader onderzoek naar vaste verblijfplaatsen van de Steenmarter is daarom noodzakelijk.

Door de voorgenomen ingreep wordt het leefgebied van licht beschermde zoogdiersoorten aangetast of verwijderd. De genoemde licht beschermde soorten staan vermeld op tabel 1 van de AMvB art. 75 FF-wet; dit betreft algemeen vrijgestelde soorten bij onder andere 'ruimtelijke inrichtingen en ontwikkelingen'.

Amfibieën, reptielen en vissen

Aandachtspunten Flora- en faunawet				
Soort of soortengroep	tabel 2	tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
< geen >				

Amfibieën

Er worden, op basis van de aanwezige biotopen en de verspreidingsgegevens, geen streng beschermde amfibiesoorten verwacht in het plangebied. Wel komen licht beschermde amfibiesoorten voor in het plangebied. In de beide vijvers is Middelste groene kikker aangetroffen.

Verder zijn in de vijver bij de volkstuin Kleine watersalamanders aangetroffen. De Kleine watersalamanders planten zich voort in deze vijver.

Verder worden Gewone pad en Bruine kikker verwacht in het plangebied.

Reptielen

Het plangebied is ongeschikt voor reptielen.

Vissen

De sloot die begint in het plangebied en in oostelijke richting loopt is ongeschikt voor streng beschermde vissoorten. De sloot is niet permanent watervoerend en is zeer voedselrijk.

Effectenanalyse amfibieën, reptielen en vissen

Door de ingreep worden geen streng beschermde amfibieën, reptielen of vissen verstoord. Door de ingreep verdwijnt (een deel van) het leefgebied van de genoemde licht beschermde amfibiesoorten. De soorten staan vermeld op tabel I van de AMvB art. 75 FF-wet; dit betreft algemeen vrijgestelde soorten bij onder andere 'ruimtelijke inrichtingen en ontwikkelingen'.

Vogels

Aandachtspunten Flora- en faunawet	
Soort	Opmerkingen
Huismus	
uilen	Nader onderzoek noodzakelijk als werkzaamheden na april 2013 aanvangen
De ingreep is alleen toegestaan: • indien zich geen broedgevallen voordoen (kort vóór de ingreep controle hierop uit (laten) voeren); • indien geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen worden verstoord. Zo mogelijk vindt de ingreep plaats buiten het broedseizoen (globale indicatie: september - januari)	

Tijdens het veldbezoek zijn jaarrond beschermde nesten van Huismus aangetroffen. De vogels zelf zijn ook gezien. Er zijn maximaal 15 nesten aanwezig verdeeld over het woonhuis (tenminste 5 nesten), de melkveestal (tenminste 2 nesten oostgevel) en de kapschuur (tenminste 3 nesten achter de balken).

In de omgeving van het plangebied komen Steenuilen, Ransuilen en Kerkuilen voor. Er is nauwkeurig gezocht naar vaste verblijfplaatsen van deze uilen, maar er zijn geen aanwijzingen gevonden dat er uilen nestelen. Vanwege de leegstand op het erf wordt het voor uilen echter steeds aantrekkelijker. Daarom kunnen in de toekomst wel nesten aanwezig zijn.

Hoewel in het plangebied enkele roofvogelsoorten (Buizerd, Sperwer en Havik) gezien zijn, zijn er geen jaarrond beschermde nesten van roofvogels aanwezig.

In de directe omgeving van het plangebied zijn Roeken aanwezig, maar er zijn geen nesten aangetroffen in (de omgeving van) het plangebied en deze worden ook niet verwacht.

Er zijn in het plangebied mogelijkheden voor vogels om te broeden. Er is onder andere in de varkensschuur een vrij recent en een oud nest van Boerenzwaluw en een oud nest van Witte kwikstaart aangetroffen.

Effectenanalyse vogels

Door de ingreep zullen jaarrond beschermde nesten van Huismus verdwijnen. In de nabije toekomst zijn jaarrond beschermde nesten van uilen niet uit te sluiten. Indien deze aanwezig zijn, zullen ze door de ingreep worden verwijderd. Verder zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Het plangebied biedt volop mogelijkheden voor broedgevallen. Broedgevallen zijn beschermd en mogen niet worden verstoord.

Insecten en andere ongewervelden

Aandachtspunten Flora- en faunawet				
Soort of soortengroep	tabel 2	tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
< geen >				

Gezien de inrichting van het terrein kan een aantal algemene dagvlinders worden verwacht. Er is geen geschikt biotoop aanwezig voor streng beschermde soorten.

Conclusie insecten en andere ongewervelden

Uit deze soortengroepen worden geen beschermde soorten verstoord door de geplande ingreep.

5. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

- In het plangebied zijn mogelijkheden voor vaste verblijfplaatsen van vleermuizen (FF-wet tabel 3, Habitatrichtlijn). Om de functionaliteit voor de verschillende soorten in beeld te brengen en het effect van de voorgenomen ingreep op de vaste verblijfplaatsen is nader onderzoek in het daarvoor geschikte seizoen noodzakelijk.
- Vaste verblijfplaatsen van Steenmarter (FF-wet tabel 2) zijn niet uit te sluiten. Daarom is nader onderzoek naar Steenmarter in het daarvoor geschikte seizoen noodzakelijk.
- Er zijn maximaal 15 jaarrond beschermde nesten van Huismus (FF-wet vogels) aanwezig. Om de functionaliteit voor de soort in stand te houden, is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen uit te voeren. Dit betekent dat er minimaal 30 mogelijkheden voor Huismus worden gerealiseerd in (de directe omgeving van) het plangebied, op een zodanige wijze dat de Huismus tijdens en na afronding van de werkzaamheden voldoende nest- en verblijfsgelegenheid heeft.
- Momenteel zijn geen vaste verblijfplaatsen van uilen (FF-wet vogels) aanwezig in het plangebied. Deze kunnen echter in de nabije toekomst niet worden uitgesloten. Indien de werkzaamheden na april 2013 aanvangen, is het noodzakelijk om nader onderzoek naar vaste verblijfplaatsen van uilen uit te voeren in het daarvoor geschikte seizoen.
- Met uitzondering van de hiervoor genoemde soorten worden naar verwachting geen streng beschermde soorten verstoord door de ingreep.
- Door de ingreep worden (mogelijk) enkele licht beschermde soorten verstoord: onder andere Brede wespenorchis, Gewone vogelmelk, Egel, Middelste groene kikker en Kleine watersalamander. Voor de licht beschermde soorten van tabel I van de AMvB art. 75 FF-wet geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen en ontwikkelingen.
- In het algemeen geldt dat de werkzaamheden ruim buiten het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden; indien werkzaamheden binnen of rond het broedseizoen worden uitgevoerd, dient te worden vastgesteld dat er geen enkel broedgeval kan worden verstoord. Mogelijk komen nesten voor van onder andere Spreeuw, Witte kwikstaart, Winterkoning, Houtduif, Vink, Merel, Holenduif en dergelijke. Versturende activiteiten mogen pas plaatsvinden nadat broedgevallen op natuurlijke wijze zijn geëindigd (en de jonge vogels definitief zijn uitgevlogen) en voordat zich nieuwe broedgevallen voordoen.
- Voor alle soorten (beschermde en niet beschermde) geldt de algemene zorgplicht. Deze houdt in dat de werkzaamheden op een zodanige wijze worden uitgevoerd dat planten en dieren zo min mogelijk worden verstoord. Hieraan kan invulling worden gegeven door bijvoorbeeld de amfibieën in het daarvoor geschikte seizoen uit de vijvers weg te vangen.
- In z'n algemeenheid dienen de versturende werkzaamheden zo beperkt mogelijk te zijn (algemene zorgplicht). In elk geval dient de verstoring beperkt te blijven tot het (netto) plangebied. Ook materialenopslag, bouwketen etc. dienen zo mogelijk binnen de begrenzing van het plangebied een plaats te krijgen en mogen in elk geval geen versturend effect hebben buiten het plangebied.
- Het verdient aanbeveling om een ecologisch werkprotocol op te laten stellen; hierin is aangegeven op welke wijze rekening wordt gehouden met de aanwezige planten en dieren.

Consequenties aanwezigheid beschermde soorten (FF-wet) bij ruimtelijke ingrepen en ontwikkelingen

algemeen	Voor het verstoren van alle soorten geldt de algemene zorgplicht.
tabel 1	De soorten van tabel 1 betreft algemeen vrijgestelde soorten.
tabel 2	Voor het verstoren van soorten van tabel 2 is een ontheffing inzake de FF-wet vereist, tenzij aantoonbaar wordt gewerkt volgens een door het Ministerie van EL&I goedgekeurde en voor de situatie passende gedragscode, of de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen wordt gewaarborgd.
tabel 3	Voor het verstoren van soorten van tabel 3 is een ontheffing inzake de FF-wet vereist, tenzij de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt gewaarborgd. Voor Habitatrichtlijnsoorten geldt dat de ontheffing moet worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn.
vogels	Voor het verstoren van vogels is een ontheffing inzake de FF-wet vereist, tenzij de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt gewaarborgd. Voor vogels geldt dat de ontheffing moet worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

BRONNEN

LITERATUUR

- Bos, F. en M. Wasscher**, 1998, *Veldgids Libellen* - KNNV uitgeverij, Utrecht.
- Bos, F., D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting**, 2006. *De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. Nederlandse fauna 7.* - Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M Thissen (red)**, 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren.* - Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging. Utrecht.
- Dijkstra, K.-D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar en M.J.T. van der Weide**, 2002. *De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4.* - Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.
- Hustings, F. & J.W. Vergeer**, 2002. *Atlas van de Nederlandse broedvogels.* - KNNV-uitgeverij.
- Kapteyn, K.**, 1999. *Vleermuizen in huis.* Uitgave van de provincie Noord-Holland, Haarlem.
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers** 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen - Onderzoek naar verspreiding en ecologie.* - KNNV-Uitgeverij, Utrecht.
- Meijden, R. van der, B. Odé, C.L.G. Groen, J.-P.M. Witte en D. Bal**, 2000. *Bedreigde en kwetsbare vaatplanten in Nederland. Basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst.* - Nationaal Herbarium, Leiden en Stichting FLORON, Leiden.
- Taken adviseurs en ingenieurs, 2011.** *Ruimte voor ruimte, Beemte Broekland, Waterweg 8.* Taken adviseurs en ingenieurs, Bilthoven.

INTERNET

- Ravon (www.ravon.nl)
- www.zoogdieratlas.nl

Bijlage I. Samenvatting verplichtingen vanuit de Flora- en faunawet (FF-wet)

Onderstaande tekst bevat de voor het onderhavige project belangrijkste aspecten van de Flora- en faunawet. Uiteraard is alleen de wettekst bepalend; aan onderstaande tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

Middels de Flora- en Faunawet (FF-wet) zijn in beginsel alle inheemse planten- en diersoorten beschermd en voor alle soorten geldt de wettelijke zorgplicht. Een aantal planten- en diersoorten heeft een bijzondere beschermingsstatus ('beschermde soorten'). Een ingreep kan een effect hebben op dergelijke eventueel aanwezige, beschermde planten- en diersoorten. Een initiatiefnemer heeft de wettelijke plicht om na te gaan of door de ingreep beschermde soorten worden verstoord; de bewijslast ligt bij de initiatiefnemer, die moet aantonen dat geen soorten worden verstoord (waardoor één of meer van de artikelen 8 t/m 12 van de FF-wet worden overtreden) of hij moet een ontheffing voor deze verstoring aanvragen bij het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I).

Artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet.

- Art. 8 Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Art. 9 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Art. 10 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
- Art. 11 Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Art. 12 Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

De eerste stap van zo'n procedure is een quickscan. In een quickscan wordt getracht zo veel mogelijk uitsluitel te krijgen over de aanwezigheid of afwezigheid van beschermde soorten en, bij aanwezigheid, over de vraag of verstoring aan de orde is. Waar mogelijk wordt gekeken hoe eventuele verstoring kan worden voorkómen of worden vermindert.

Indien verstoring niet kan worden voorkomen, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Deze dient, vergezeld van een activiteitenplan ingediend te worden bij de Dienst Regelingen van het ministerie van EL&I. In het activiteitenplan wordt onder andere uitgebreid ingegaan op het doel van de aanvraag, wordt een onderbouwing gegeven en wordt ingegaan op de wijze waarop met (streng) beschermde soorten wordt omgegaan. De verwerking van de aanvraag door de Dienst Regelingen kan geruime tijd in beslag nemen (in het algemeen minstens 2 maanden maar ook 6 maanden is niet uitzonderlijk).

Middels een Algemene Maatregel van Bestuur in 2005 is de toepasbaarheid van de FF-wet verder vorm gegeven. In deze AMvB is een onderscheid gemaakt in drie bijzondere beschermingsregimes; de beschermde soorten zijn onderverdeeld in drie groepen en elk van deze soortengroepen is vermeld op drie tabellen (zie tekstkader volgende pagina). De soorten van tabel 3 hebben de hoogste beschermingsstatus.

Vogels kennen een apart beschermingsregime, los van de tabellen-indeling. Sinds 26 augustus 2009 zijn de nesten van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Ook kan voor een aantal soorten van tabel 3 geen ontheffing meer worden verkregen (tenzij een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn van toepassing is); indien vaste verblijfplaatsen van deze soorten aanwezigheid zijn, dient de ingreep plaats te vinden op een zodanige wijze dat -althans ingevolge de FF-wet- geen sprake is van verstoring, omdat de functionaliteit van de verblijfplaatsen wordt gewaarborgd.

Toelichting tabellen soorten Flora- en faunawet

In onderstaande tabellen staan alle beschermde soorten van de Flora- en faunawet (FF-wet). De tabellen zijn aan de ene kant aan de orde bij ontheffingverlening voor artikel 75 en aan de andere kant bij vrijstellingen in het kader van het *Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen* (AMvB artikel 75).

Vogelsoorten zijn in de oorspronkelijke tabellen van het ministerie van LNV niet apart opgenomen, omdat het een erg lange lijst is. Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd (behalve exoten).

Toelichting tabel 1

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de FF-wet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).

Toelichting tabel 2

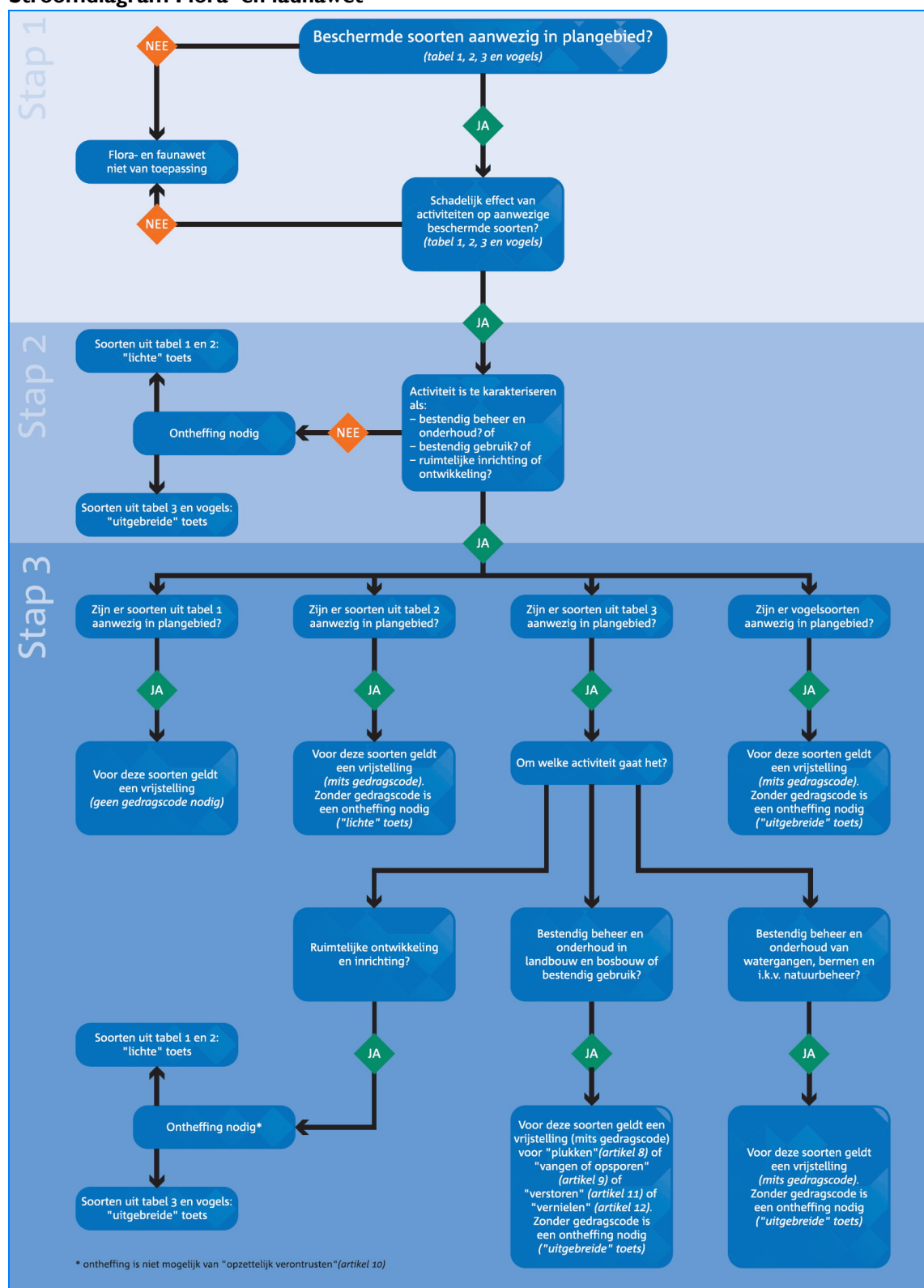
- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de FF-wet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EL&I goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3).

Toelichting tabel 3

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de FF-wet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EL&I goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de FF-wet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig.
- Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.
- Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria:
 - 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang;
 - 2) er is geen alternatief;
 - 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zgn. uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).

De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten.

Stroomdiagram Flora- en faunawet

(Zie ook het stroomdiagram op de volgende pagina).

Stroomdiagram voor Ruimtelijke ontwikkelingen per 26 augustus 2009

